Colinda din sudul Basarabiei: diversitate şi particularităţi

Maria MOCANU

Repertoriul de colinde din sudul Basarabiei, mai ales din fâşia dintre cursul de jos al Prutului, Dunării şi Marea Neagră este surprinzător de bogat şi variat. Ovidiu Bârlea constata că „Moldova sudică şi în continuare fâşia din extremitatea ei răsăriteană (Basarabia) a dat la iveală un repertoriu destul de bogat cu variante pline şi bine rotunjite (…). Atare densitate a repertoriului ar putea apărea ca o consecinţă a conservatorismului ariilor laterale sau ca o continuare a Munteniei subcarpatice prin acele părţi oltene sau Basarabia lui Mircea cel Bătrân, extremitatea de răsărit fiind alcătuită în bună măsură din populaţia roită de aici" [Ov. Bârlea, 1981, p. 372].

În spaţiul etnocultural asupra căruia ne vom dirija atenţia, există sate ale căror repertoriu de colinde atinge cifra de 20-25. Colindele se impun în zona respectiva nu numai ca număr, ci şi ca valoare artistică, ca varietate stilistică. Aici mai putem afla colinde protocolare, cosmogonice, profesionale, moralizatoare, familiale, de flăcău, de fată, de tineri, despre curtea domnească, cât şi colinde biblice şi apocrife. Conservate de localnicii autohtoni din acest spaţiu, în bună parte aduse de refugiaţii de peste Prut în diferite perioade istorice, colindele au suferit schimbări, unele – adaptări radicale. Pe parcursul istoriei în Basarabia colindele au fost neglijate, interzise, uitate, schimbate ca sens. În publicaţiile din perioada sovietică au fost omise fragmente întregi de colinde cu conţinut religios, denaturând astfel sensul şi valoarea lor artistică.

Pentru a ne da seama de unele nuanţe etnoculturale locale, de realităţile etnologice din zonă, precum şi de proveniența repertoriului de colinde este necesar să ne referim la situaţia demografică şi componenţa etnică a Basarabiei de sud în anumite perioade istorice. P. Ştefănucă scria în lucrarea sa *Folclor din judeţul Lăpuşna,* publicată în 1933: „În Basarabia, în unele părţi, moldovenii au raporturi întinse şi chiar convieţuiesc în acelaşi sat cu ucraineni, bulgari, găgăuzi, nemţi, ruşi şi alte neamuri. În aceste regiuni trecerile din ceea ce este folclorul unui neam la acela al altui neam sunt inerente şi cercetările viitoare trebuie urmărite şi din acest punct de vedere" [P. V. Ştefănucă, 1991, p. 61].

Din conglomeratul de culturi din sudul Basarabiei dominant este, firește, stratul autohton. Investigaţiile arheologice scot la iveală monumente arhaice ce datează încă din comuna primitivă (sec. VII-III î.Hr.), din Eneolitic până în Evul Mediu. Urme ale unei străvechi civilizaţii au fost găsite în localităţile Cahul, Crihana Veche, Giurgiuleşti, Manta, Zârneşti ş.a. [T. Arnăut, 2003, p. 196].

Teritoriul de la gurile Dunării a făcut parte din regatul geto-dacic al lui Decebal (87-100). După cucerirea Daciei acest teritoriu intră în componenţa provinciei romane Moesia inferioară. „Aici, ca şi în întreaga Dacie romană a avut loc romanizarea populaţiei băştinaşe, cunoscute din sursele vechi cu denumirea de carpi (…). Populaţia geto-dacică a fost nevoită să înveţe limba latină (…) o dată cu limba, geto-dacii au preluat de la romani şi unele tradiţii, obiceiuri, credinţe" [A. Eremia, 2007, p. 27].

BDD-V2495 © 2007 Editura Alfa
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:10:08 UTC)

De-a lungul veacurilor populaţia de pe aceste ţinuturi a cunoscut dezastrul invaziilor străine. În sec. XVI, Statul Moldovenesc feudal devine vasal al Imperiului Otoman. În 1547, în războiul antiotoman, Ioan Vodă cel Viteaz, trădat de boieri şi de cazacii ucraineni, pierde bătălia de la Roşcani, lângă Cahul, fiind ucis apoi de turci [A. Eremia, 2007, p. 32]. Dar şi mai înainte de aceasta a început procesul de cotropire a unor teritorii ale Moldovei. În a doua jumătate a sec. XVI, *turcii* au populat partea de sud a teritoriului dintre Prut şi Nistru, denumită Bugeac, „cu vasali de-ai lor nohai-triburi turcice, înrudite cu tătarii, dar care se deosebeau de ei printr-o serie de particularităţi" [E.M. Zagorodnaia, V.S. Zelenciuc, 1983, p.8].

La sfârşitul sec. XVI, în Bugeac s-au aşezat *tătarii* care se supuneau hanului Crimeei. Ruşii izgoniseră tătarii intenţionând să populeze imediat teritoriul respectiv cu elemente noi. „Bugeacul s-a dat ca loc de aşezare tătarilor nogaici, dintre care unii se numesc tătari din Bugeac, ceilalţi tătari din Bielgorod, consemna Dimitrie Cantemir în cunoscuta sa lucrare *Descrierea Moldovei.* Primul grup important de minoritari din sud o constituie *germanii.* Guvernatorul rus îi răsfaţă, dându-le pământuri, privilegii şi acces la religia şi limba lor maternă.

La sud, asupra dezvoltării culturii autohtone, îşi spune cuvântul populaţia nohaio-turcă, precum şi populaţia multinaţională a oraşelor sudice – *greci, armeni, nemţi* şi alte naţionalităţi. După dizolvarea în 1775 a Secei Zaporojene mulţi *cazaci zaporojeni* s-au mutat în Bugeac. Tot în acea perioadă se susţine că s-au refugiat pe aceste ţinuturi *ruşii*, prigoniţi pe motive religioase, care au staţionat destul de mult în aceste sate. Până în vara anului 1807 în Tighina, Cetatea Albă, Chilia, Reni şi în Câmpia Bugeacului s-au aflat turcii şi nogaii (la Ismail turcii s-au aflat până în 1809). Emigraţiile erau mai intense în satele aflate la gurile Dunării, unde foarte des aveau loc ciocniri armate ruso-otomane [I. Chirtoagă, 1999. p. 126].

În timpul războiului ruso-turc din 1806-1812, la cele circa 200 de familii de imigranţi transdunăreni (1000 de oameni) cu prioritate de origine română, în toamna anului 1809 s-au mai adăugat câteva mii de imigranţi transdunăreni. După 1806, autorităţile ruseşti au dus o politică de schimbare a caracterului etnic al populaţiei din Bugeac în favoare lor. După expulzarea turcilor din Bugeac pământurile se dădeau *ruşilor, bulgarilor, ucrainenilor, găgăuzilor*. Autorităţile ruse interziceau sub diferite pretexte românilor din centrul şi nordul Basarabiei să se aşeze cu traiul în Bugeac. Procesul migratoriu era organizat sub diferite forme – năvăliri, infiltrări lente şi mai puţin lente, migraţii interne. Evenimentele sociale, politice şi cele economice au cauzat mari deplasări de populaţie. Ca urmare a acestei politici de discriminare ponderea românilor din Bugeac treptat se reducea [I. Chirtoagă, 1999, p.184]. În primăvara anului 1834, 164 de familii de români originari din Galaţi au trecut Prutul pentru a se aşeza cu traiul în Basarabia, dar autorităţile ruseşti nu le-au permis, din motiv că aşezarea acestora pe moşiile satelor va duce la epuizarea pământurilor libere [I. Chirtoagă, 1999, p. 184].

La sfârşitul sec. XVIII – începutul sec. XIX, un alt puternic val colonizator a lovit sudul Basarabiei. Spre Basarabia s-au pornit mii de colonişti din peninsula Balcani, mai ales din Bulgaria. „Printre colonişti precumpăneau bulgari şi găgăuji, dar alături de ei era şi un mare număr de *moldoveni, valahi, greci, sârbi, albaneji*" [E. M. Zagorodnaia, V. S. Zelenciuc, 1983, p. 12].

BDD-V2495 © 2007 Editura Alfa
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:10:08 UTC)

Până la mijlocul sec. XIX, sudul Basarabiei a cunoscut ample deplasări de populaţie. Cu concursul funcţionarilor ruşi, mai multe valuri de emigranţi de peste Dunăre s-au aşezat cu traiul în fostul Bugeac.

Sudul Basarabiei a fost populat de un mare contingent de *bulgari,* centrul lor principal fiind Bolgrad-district Ismail. Bulgarii au fost atraşi de către autorităţile ruseşti în aceleaşi condiţii ca şi minorităţile germane, ademeniţi prin oferirea pământurilor şi prin scutirea de impozite. Pe de altă parte, fărădelegile soldaţilor turci îi determinase pe bulgari să caute aiurea nişte pământuri unde ar fi putut să trăiască în cea mai mare linişte. Astfel, în toată perioada războiului de la 1806 până în 1812 emigraţia lor în Bugeac fu constantă. Cei mai mulţi dintre ei s-au stabilit în localităţile româneşti, deja existente. Referindu-se la momentul în cauză, savantul roman Ion Ionescu de la Brad consemna în 1857: „Aceste sate deşi sunt coloniale, deşi se numără a coloniştilor bulgari, nu sunt toate nici înfiinţate de bejenarii de peste Dunăre, nici locuite de bulgari. Înfiinţarea multor din aceste sate a fost făcută de vechii băştinaşi ai ţării care locuiau în ele când au venit emigranţii bulgari, precum locuiesc şi astăzi [I. Ionescu de la Brad, *Jurnal de agricultură*, Iaşi, 1857, p. 90].

Despre densitatea bulgarilor în acest teritoriu ne vorbesc astăzi şi diferitele toponime ca *Bulgăreasca* (partea de sus a satului Giurgiuleşti), melodii de joc, cântece lirice, precum şi un impunător repertoriu de colinde în limba bulgară care s-a păstrat în unele sate din sudul Basarabiei. Depistăm, la o cercetare mai minuţioasă, melodii bulgăreşti la unele colinde româneşti. La densitatea acestei etnii în sudul Basarabiei se referă şi acest fragment de cântec: „S-a-nmulţit bulgarul, / Verde ca mărarul”. Cu regret remarcăm că cercetările referitoare la creaţia populară din această zonă n-au fost urmărite şi din acest punct de vedere.

Mulţi bulgari din Dobrogea trec în Basarabia, consemnează etnograful francez Antony Babel la începutul sec. XX, ajunşi din urmă de către găgăuzi, populaţie la origini etnice destul de obscure. Ei sunt creştini, observă Antony Babel, care vorbesc bulgara sau turca [Antony Babel, 1926, 220].

Din mărturiile unor informatori aflăm că, pe vremuri, „comuna era împărţită strict în patru părţi. Fiecare ceată avea partea ei de sat (Vadu-Boului, Mândreşti, Giurgiuleşti şi Bulgăreasca). Din unele mărturii sporadice rezultă că, altădată, în unele sate româneşti din sud ca Anadol, Giurgiuleşti, Cartal, Satul Nou se colinda româneşte şi bulgăreşte. „Dacă nu ştiau colinde bulgăreşti era mare ruşine pentru ceată” [AF, ms. 175, p.24]. „Înfruntau ceata, atunci când ceata moldovenească colinda partea bulgărească a satului, cu bulgăreasca era tare mare învălmăşală” [MRL, b/m 13, Dolinscoe].

În sat se cântă colinde moldoveneşti şi bulgăreşti. „Moşul de casă” (în câteva sate din raionul Reni şi azi se mai practică o formă de colindat, unică în tot arealul românesc, numit „Moşii”) în trecut era dator să colinde bulgăreşte, căci bulgarii bătrâni cer ca aceştia să le cânte colinde bulgăreşti. Dacă nu li se cântau colinde bulgăreşti pentru toată ceata era o mare ruşine [AF, ms. 175, p. 24]. Rar, încă se mai colindă şi astăzi în limba bulgară în zona respectivă.

Sudul Basarabiei cuprinde de asemenea un număr destul de impunător de sate populate cu *ucraineni***.** Mulţi dintre aceştea sunt colonişti care s-au situat în provincie după anexarea sa la Rusia; unii dintre ei sunt descendenţi din vechii ocnaşi transferaţi în această ţară după eliberarea lor. În deosebi, în unghiul sud-estic al provinciei, în

BDD-V2495 © 2007 Editura Alfa
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:10:08 UTC)

districtele Izmail şi Cetatea Albă, este reprezentat elementul slav. Ucrainenii nu formează, de altfel, grupuri compacte. Localităţile pe care aceştia le populează sunt dispersate. Satele ucrainene au un aer de dezordine, de delăsare, cu atât mai izbitor cu cât se găsesc în regiunile cele mai fertile, capabile de a furniza recolte mari [A. Babel, 1926, p. 224.]. Dar majoritatea populaţiei din Basarabia o alcătuiesc *românii moldoveni.* „Traversând o istorie tragică sub ocupaţia turcilor, sub ruşi, moldovenii şi-au conservat destul de bine limba şi caracterul, cu toate intenţiile ocupanţilor de a-i deznaţionaliza" [A. Babel, 1926, p. 225]. Din 1828 limba română a fost scoasă din lucrările de secretariat, din anii '40 – a fost scoasă din şcoală, iar mai târziu – şi din biserică [I. Chirtoagă, 1999, p. 191].

Aceşti factori au şi determinat formarea unui repertoriu folcloric cu anumite trăsături locale. În mod firesc, s-au format particularităţi caracteristice în cultura şi în modul de viaţă al populaţiei din Moldova. La începutul sec. XX, în Bugeac se aşezau cu traiul refugiaţi de pe teritoriul sovietic. În 1919, din cauza luptelor interne din Rusia, în Bolgrad şi-au găsit adăpost 5760 de refugiaţi, în Reni – 3850, în Cahul 2400, în Leova – 856. În 1940, odată cu intrarea trupelor sovietice în regiune, o bună parte a populaţiei s-a refugiat în dreapta Prutului. O parte din sudul Basarabiei a fost dată nelegitim Ucrainei, deşi în judeţele Cetatea Albă şi Ismail ucrainenii formau 14%, şi 20%. În curând, peste 80 de mii de germani din Bugeac au fost expulzaţi în cel de Al Treilea Reich, iar în locul lor conducerea de la Kiev a adus câteva zeci de mii de ucraineni, modificând în folosul său componenţa etnică a ţinutului [I. Chirtoagă, 1999, p. 194]. În perioada posbelică sute de mii de basarabeni s-au mutat cu traiul în alte republici ale fostului imperiu. Numărul ruşilor din republică a crescut de la 188 de mii în 1940 la 560 de mii în 1989, iar al ucrainenilor – de la 253 mii până la 600 mii. Creştea repede şi numărul găgăuzilor din republică: de la 96 mii în 1959 până la 152 mii în 1989.

Satele din Ucraina r-le Reni, Ismail, Chilia regiunea Odesa, supuse de decenii fenomenului rusificării si al ucrainizării, mai păstrează încă acel grai local deosebit de frumos, dar presărat pe alocuri cu cuvinte sau îmbinări de cuvinte ruseşti sau ucraineşti.

În satele din Lunca de Jos a Prutului a avut loc o sinteză etnico lingvistică şi culturală în cursul căreia cei veniţi au fost asimilaţi cultural şi lingvistic de către populaţia autohtonă. Dar influenţa parţială a fost inerentă.

Să ne referim la situaţia demografică şi componenţa etnică a populaţiei de-a lungul istoriei doar în câteva sate din sudul Basarabiei aflate in vizorul nostru de cercetare.

1. ***Brânza,*** raionul Cahul, Republica Moldova. (Satul Bâînza este menţionat printre cele 19 localităţi cu colonişti veniţi în Basarabia la 1795. În 1806 localitatea avea 15 imigranţi. La 1816 – 56, iar la 1837 – 205 colonişti [I. Chirtoagă, 1999, p. 152]. La 1904 este menţionat în documente ca sat din judeţul Ismail. La 1827 aici locuiau 45 de familii de ţărani români şi 16 familii de ruteni românizaţi. În anul 2006 populaţia satului Brânza era alcătuită din 2584 locuitori, dintre care 2540 români).

2. ***Câşliţa-Prut***, raionul Cahul, Republica Moldova. (Sat notat pe harta lui D. Cantemir. În 1806 la Câşliţa erau doar 5 imigranţi români, în 1811 numărul celor veniţi din Balcani era de 50 de oameni. În 1818 în Câşliţa locuiau 120 români, iar în 1827 – 278, împreună cu cei veniţi din Vadu Boului [I. Chirtoagă, 1999, p. 154]. La 1930 satul avea 1473 locuitori dintre care 1465 români).

BDD-V2495 © 2007 Editura Alfa
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:10:08 UTC)

3. ***Colibaş,*** raionul Cahul, Republica Moldova. (În 1806 localitatea avea circa 35 români dobrogeni. În 1816 Colibaşul număra 35 colonişti „vechi" şi 89 colonişti „noi". Către 1818 numărul românilor dobrogeni s-a majorat până la 335, iar în 1827 erau 425 colonişti de origine română [I. Chirtoagă, 1999, p. 154]. La 1930 satul avea 3896 locuitori, dintre care 3743 erau români).

4. ***Cuza-Vodă (Hagi Abdula)***, raionul Cahul, Republica Moldova. (După 1807 satul Hagi Abdula a fost părăsit atât de românii dobrogeni, cât şi de cei băştinaşi şi un timp localitatea nici nu este menționată în sursele istorice. În 1812-1813 în localitate s-a aşezat cu traiul un grup de români dobrogeni sosiți de curând în Basarabia. În 1816 au fost înregistrați 503 colonişti „noi". În 1827 au fost înregistrați 745 oameni, inclusiv 593 români dobrogeni, 18 moldoveni necolonişti (băştinaşi), 127 greci şi alte etnii [I. Chirtoagă, 1999, p. 153]).

5. ***Giurgiuleşti,*** raionul Cahul, Republica Moldova. (Satul Giurgiuleşti este notat pe harta lui Bawr, întocmită pe baza informațiilor colectate în timpul războiului ruso-turc (1768-1774). În timpul războiului din 1806-1812 populația românească din sat s-a refugiat. În 1809 au fost înregistrați 10 lipoveni. Ulterior în localitate au sosit imigranți transdunăreni, deoarece în toamna anului 1811 au fost înregistrați 230 imigranți dobrogeni de origine română. În 1827 în Giurgiuleşti locuiau 396 români [I.Chirtoagă, 1999, p. 152]. Tot aici putem menționa starea de lucruri în satul **Mândreşti** care mai târziu trece în componența satului Giurgiuleşti. În 1806 satul Mândreşti avea circa 50 români dobrogeni. În 1816 localitatea avea 50 colonişti „noi" şi 129 „vechi" [I.Chirtoagă, 1999, p. 152]. La 1930 comuna Giurgiuleşti din județul Ismail avea 1944 locuitori, dintre care 1914 români. În 2005 populația românească din localitate constituia peste 98 la sută şi doar 2 procente de găgăuzi, ucraineni, greci şi alte etnii).

6. ***Limanscoe (Frecăței***), raionul Reni, regiunea Odesa, Ucraina. (Satul Frecăței este menționat, de asemenea, printre cele 19 localități. În 1806 localitatea avea circa 254 români dobrogeni. În 1816 numărul coloniştilor „vechi" din localitate era de 390 de oameni, al celor „noi" – de 674 [I Chirtoagă, 1999, p. 154]. Din volumele de arhivă desprindem următoarele mărturii ale informatorilor: „Oamenii de aici, din sat, îs veniți din Dobrogea. La început au venit vo 7-8 familii în 1812. Aici era moşia generalului Inzov. El i-a bătut pe turci şi pentru asta țarul i-a dăruit 37 de sate cu 37 000 deseatine de baltă, 7 lacuri şi pământ arabil. Inzov era în Rusia general, dar era bulgar şi a adus încoace bulgari, turci din Dobrogea" [AF, ms. 179, Limanscoe, p.34]).

7. ***Novoseliscoe (Satul Nou***), raionul Reni, regiunea Odesa, Ucraina. (În 1829 în Satul Nou locuiau 311 oameni, inclusiv 292 români. În 1806 la Satul Nou erau 105 români. Către luna octombrie 1801, numărul lor s-a majorat până la 343 oameni. În 1818 în Satul Nou erau 558 români [I. Chirtoagă, 1999, p. 152]. „Satu-i vechi, mărturiseşte F. Cojocaru, de vreo trei sute de ani. Se numeşte Satu-Nou, că-s oameni viniți [AF, ms.176, Novoseliscoe, p.2]. Şi o altă informație de la C. Luțcu: „Satu îi vechi. Locuitorii îs veniți toți. Sunt şi turci, şi bulgari, şi români din Dobrogea, şi moldoveni [AF. ms. 176, Novoseliscoe, p.3]).

8. ***Orlovca (Cartal***), raionul Reni, regiunea Odesa, Ucraina. (În timpul războiului ruso-turc populația românească din satul Cartal (atestat la 1645), s-a refugiat pe alte meleaguri. În 1811 au fost înregistrați 453 de români sosiți de curând din Dobrogea. După război o parte din refugiați au revenit la baştină. Astfel în 1818 au fost

BDD-V2495 © 2007 Editura Alfa
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:10:08 UTC)

înregistraţi 542 de români. „Majoritatea populaţiei îs dobrogeni, apoi moldoveni (de peste Prut) şi transilvăneni, mărturiseşte I. Alici, născut în 1899. Oamenii au venit în acest sat din România, dinspre Bulgaria şi din Bulgaria" [AF, ms. 175, Orlovca, p. 2]).

9. ***Oziornoe (Babile)***, raionul Ismail, regiunea Odesa, Ucraina. (Babile este unul din puţinele sate cu imigranţi transdunăreni menţionat în lista celor 19 localităţi de la 1807. În 1806 localitatea pare să fi avut 45 de imigranţi, iar la 1827 – 738 locuitori de origine română [I. Chirtoagă, 1999, p. 153]).

10. ***Slobozia Mare***, raionul Cahul, Republica Moldova. (În satul Slobozia Mare în 1809 au fost înregistrate 130 de persoane de origine română. În 1818 locuiau 446 români. [I. Chirtoagă, 1999, p. 154]. La 1930 Slobozia Mare, comună ce făcea parte din judeţul Ismail, număra 4315 locuitori, dintre care 4230 români).

După datele recensământului din 2004 situaţia demografică şi componenţa etnică a raionului Cahul este următoarea: 119231 locuitori, dintre care 93 096, aproape 80 %, sunt moldoveni/români, 7842 - ucraineni (6,6%), 7702 - ruşi (6,5%), 3665 - găgăuzi (3%), 5816 - bulgari (4,9 %), 1104 - de altă etnie. Conform ultimelor date statistice, în Republica Moldova astăzi trăiesc 120 de minorităţi naţionale.

În continuare ne vom referi la descrierea tematico-tipologică a colindelor din sudul Basarabiei. Un loc aparte în această zonă îi revine *Colindei protocolare***.** Scopul şi rostul ei este de a vesti gazdelor bucuria venirii sărbătorii şi de a-i îndemna să se trezească, să aprindă lumânarea, să facă toate rânduielile ce se cuvin. Colindele descriu gospodarul, casa acestuia sau pregătirea mesei şi a darurilor pentru colindători. „Astă seară-a lui Crăciun / Veseleşte-te, om bun, / La o masă de mătasă. / Da la masă cine şade? / Şade un stăpân de casă, / Iar în dreapta de stăpân / Mai sunt şi nişte vecini. / Da pe masă ce mai suntu?/ Sunt făcliile arzându, / Printre făclii ce mai suntu?/ Mai sunt pahare cu vin" [MRL, ms.18, Cervonîi Iar, p. 832].

Prin cântarea frumoasă şi convingătoare a colindei, prin alegerea reuşită a repertoriului, ba chiar şi prin numărul mare de colinde şi durata lor, colindătorii, mesagerii cultului solar, îşi pregătesc o bună primire din partea gazdei. Impresionează textele lungi ale colindelor care denotă într-un fel seriozitatea celor ce colindă.

Un motiv frecvent în această zonă folclorică este cel al *Gazdei şi al junilor colindători,* „rourând" cu apă peste casă, peste masă, peste stăpânii casei: „Scoală, scoală, domn bun, scoală / Oi, lerunda, lerui, Doamne, / Şi-ţi aprinde-o lumânare. / Şi fă focu cel mai mare, / Şi-ţi întinde-o masă-n casă, / Şi-ţi umple de-o vadră rasă, / Şi ţi-o pune sus pe masă, / Căci ştiai că ţi-or veniră / Juni-şi, buni colindători. / Să-ţi colinde hir cu hir" [MRL, ms. 10, Câşliţa-Prut, p. 537].

Tipul de colindă *Gazda plecată la vânătoare*, precum şi subtipul acesteia *Gazda nu izbuteşte să vâneze nimic; se împuşcă* circulă în zona respectivă cu texte miniaturale, care de cele mai multe ori sunt incluse în repertoriul copiilor. Colindătorii insistă să trezească gazda chiar prin formulele iniţiale ale colindelor: „Sculaţi, sculaţi, boieri mari" sau „Ian sculaţi voi, ce dormiţi" sau „Scoală-mi-te, doamnă mare".

Dintre motivele colindelor protocolare frecvente în localităţile cercetate am mai consemnat: *Darurile colindătorilor, Lauda belşugului, Colindătorii, darurile şi Iisus, Crăciun călare.*

În sudul Basarabiei au fost înregistrate mai puţine subiecte din categoria *Colindelor cosmogonice* (categorie stabilită de Monica Brătulescu). Menţionăm doar

BDD-V2495 © 2007 Editura Alfa
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:10:08 UTC)

două tipuri şi anume – *Măsurarea pământului* şi *Furarea astrelor*. Un rarisim text ce ţine de *cosmogonie* consemnat în satul Giurgiuleşti este cel în care voinicul vânător îşi îndreaptă arcul cu săgeata spre un pâlc de porumbei şi este surprins că acei porumbei, de fapt, sunt îngerei: „Nu da, (Miteo), nu da, dragă, / Că nu suntem porumbei, / Că suntem noi îngerei, / Trimişi de la Dumnezeu, / Ca să măsurăm pământul. / Pământul cu stânjenu, / Iar ceru – cu fulgeru. / Ce-o ieşi pământ mai mult, / Să-l punem movile-n câmp, / Văi adânci cu ape reci, / Dealuri mari cu ierburi verzi" [M. Mocanu, 1999, p. 77]. Colinda în cauză se încadrează şi la categoria *Vânătorul şi personajul metamorfozat*.

Una din cele mai interesante colinde cosmogonice este aceea denumită *Furarea astrelor,* care are o mare circulaţie, fiind atestată în mai multe zone folclorice din ţară. În variantele din sudul Basarabiei, destul de numeroase, vestitorul este un sfânt sau un tânăr, iar cei care fură lumina sunt „jidovii" sau „Iuda". Unul din subtipurile colindei *Furarea astrelor*, înregistrată în satul Brânza într-o variantă fragmentară*,* ne aduce imaginea chipului atotputernic al lui Ştefan cel Mare şi Sfânt care cu o mână „sabie ţinea", cu alta „cruce-şi făcea", reuşind să reîntoarcă lumii lumina.

O secţiune bine reprezentată şi bine conservată în părţile locului este aceea a *Colindelor profesionale*, care se impun printr-o mare varietate.

Dintre colindele *cu subiect păstoresc* menţionăm subiectul *Fata fudulă şi ciobanul semeţ,* atestat în tipologia citată în câteva sate din raioanele Cahul şi Reni. În studiile cercetătoarei Lucia Cireş găsim acest subiect înregistrat în câteva localităţi din Moldova de peste Prut: Costachi Negri-Galaţi, Berezeni-Vaslui, Soveja-Vrancea [L. Cireş, 1984, p. 169]. Astfel se poate contura o arie de circulaţie a acestui motiv în sudul Moldovei, în toată zona Dunării de Jos. Un mocănaş glumeşte cu o fată frumoasă la fântână. Fata se laudă cu florile ei: „Că-s flori de-ale mele, / De taică-s arate, / De fraţi semănate, / De mine-s udate" [M. Mocanu, 1999, p. 89] iar băiatul – cu ciobanii şi cu oile lui. Aceştia îşi răspund prin metafora infirmată „Da nu-s munţi cărunţi, / Da-s oi de-ale mele; / Spre dalbele oi -/ Negri ciobănei (...) / În beţe rezemaţi, / Sub nuci aciuaţi" şi varianta din Câşliţa-Prut cu caracteru-i original: „D-undi şuierară, / Oi dalbe-or scularǎ, / D-unde-or chiuiră,/ Oi dalbe-or porniră, / Pe-o gurî di vali, / Spre soari răsare, / Spre flori de-ali tali" [AF, 1979, ms. 310, p. 36]. În catalogul Monicăi Brătulescu colinda *Fata fudulă şi ciobanul semeţ* este încadrată la categoria IV cu denumirea *Flăcăul şi fata – iubiţi şi peţitori* [M. Brătulescu, 1981, p. 140]. În aceeaşi categorie este plasat şi tipul de colindă numit *Tocmeala zestrei*, în care apare motivul oilor cerute ca zestre.

Motivul *Ciobanul sătul de ciobănie* este frecvent în mai multe localităţi din sudul Basarabiei. Sătul de ciobănie, ciobanul vrea să vândă oile. Neagra miorea îl roagă să n-o vândă la bogat, ci unui sărac, că săracu o va ţine, n-o va tăia: „N-oi mânca şi nici n-oi be, / Că tu mâine m-ăi vinde. / Nu mă vinde la bogat, / Că bogatu m-a mânca, / Dar mă vinde la sărac, / Că săracu m-a ţinea / C-o mânuţă de grăunţe / Şi cu una de secară, / Şi m-or scoate-n primăvară, / Şi-oi paşte eu iarbă iară" [MRL, ms. 18, Cervonâi Iar, p. 903].

De o mare frecvenţă în zonă se bucură colinda *Vămeşoaica*, care în titulaturi apare cu numirea de *colind de tineri*, categorisit şi *de soţ şi soţie*, care se încadrează şi la compartimentul *colinde negustoreşti*: Soţul venit de departe doarme dus alături de soţie. Vămeşoaica zăreşte la un moment dat nişte corăbii „negre" şi „smolite" cu negustori care strigă să-i vămuiască. În alte variante soţul este plecat şi se întoarce cu daruri

BDD-V2495 © 2007 Editura Alfa
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:10:08 UTC)

pentru soție (motivul pare a fi contaminat cu un altul: aducerea darurilor de către soțul întors de la război). „Neagră şi cernită / Di valuri trântită, / Di maluri bătută. / Marfă (Iancu) ci-i aduci? / Topuri, topuri di postavu, / Sculuri di mătasi / S-o-nveți pă Ileana-a coasi" [MRL, ms.13, Prioziornoe, p. 156]. Surprindem în această colindă şi un procedeu de creație care voieşte a substitui realitatea prin viziuni de vis, cu o doză de hiperbolizare la prezentarea personajelor: „Ei dormeară cât dormeară / Şi păn somn se pomeneară / Ochii negri de-aruncară / Jos pă Marea Neagră" [Mocanu M., 1999, p. 96]. Din descrierea mărfii ce-i fusese luată desprindem numiri de stofe şi blănuri care se purtau în vremurile de demult, astfel familiarizându-ne cu unele realități etnografice de altă dată: „Da din vămuri ce luară? / Fir de ibrişin, / Postav de cel bun, / Blănuri de samuru, / Sculuri de mătase" [Mocanu M., 1999, p. 96]. În Transilvania o găsim la categoriile *funebre*, cântată la fată moartă – apele şi ambarcațiunile purtate de acestea se leagă de vechi reprezentări funebre înfățişând călătoria sufletelor spre alte tărâmuri [M. Brătulescu, 1981, p. 40].

Semnalăm şi câteva subtipuri ale colindei *Vămeşoaica* în care colindătorii cer trezirea soțului acesteia sau (în altă variantă) vameşul adormit este „Voinea", întors de la slujbe domneşti. În alt text tânăra frumoasă îi preîntâmpină pe negustori să nu facă zgomot ca să nu-i simtă fratele ei, care e vameş şi-i va vămui: „Voi corăghiaşi, / Mari negustoraşi, / Treceți şi tăceți, / Zgomot nu făceți, / Că de v-or simți, / Vun drag frate-al meu, / Vă vor vămuiră" [AF, ms. 175, Orlovca, p. 10].

Clare din punct de vedere al structurii arhitectonice, gândirii muzicale şi dezvoltării ritmice, foarte aproape de stilul celorlalte colinde basarabene, aceste variante rămân a fi deosebite şi ca aspect muzical.

În zona cercetată aflăm variante pline, bine conservate de *colinde de pescar*, considerate din cele mai vechi creații ale genului şi preferate de locuitorii aflați pe malul Dunării, al Prutului şi în vecinătatea bălților, unde pescuitul s-a practicat dintotdeauna şi se mai practică şi în prezent.

Peştele şi mreaja fetei este unul din aceste subiecte înregistrat în satul Plavni. Un peşte de mare a păscut florile din grădina fetei. Ea veni supărată acasă, toarse fire de mătase, împleti o mreajă din acele fire, pe care o întinse în grădină şi prinse peştele. În satul din vecinătate, Utconosovca, atestăm acelaşi motiv, dar personajul principal este un tânăr: „S-a dus şi-a văzut, / Rău că i-a părut. / Acasă-a venit / Şi mreajă-a împletit, / Mreajă de mătase. / El că a pus-o / Şi pe peşte l-a prins" [AF, ms. 178, Utconosovca, p. 124].

Constituită pe baza unui străvechi motiv de basm mitologic, colinda *Dulful, monstru marin* se întâlneşte în câteva localități din raioanele Reni şi Ismail, sporadic în câteva sate din raionul Cahul. Acomodată funcției colindei pentru flăcău de însurat, este privită şi aici drept alegorie a căsătoriei. Atmosfera desfăşurării epice indică o mare vechime a genezei acestei colinde. „Gheorghieş voinicul, / El îşi mai aveară / Nouă cățelandri / De-un an şi jumati, / Ei când auzeară, / Pe Dulf l-alungară / La vale, la vale, / Pe-o gură de vale./ Gheorghieş voinicu / Să-mi fie sănătos" [AF, ms. 178, Limanscoe, p. 65]. Aflăm în zona respectivă o variantă în care Dulful de mare fiind amenințat de săgeata voinicului, acesta îl roagă să nu-l ucidă: „Stați, măi frați, / Că noi suntem nouă frați / Şi o soră mai mică. / Sor'mai mică cum mi-o cheamă? / Iarăşi Ileana cea frumoasă. / A lui fie, / În brațe s-o ție" [AF, ms. 175, Cartal, p. 5]. Astfel, voinicul, spre a fi cruțat, şi-a încredințat unica soră celui metamorfozat în Dulf. Colinda poate fi

BDD-V2495 © 2007 Editura Alfa
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:10:08 UTC)

atribuită şi tipului *Vânătorul şi personajul metamorfozat,* care face parte din aceeaşi categorie.

Dintre arhaicele colinde vânătoreşti cea mai răspândită este *Vânarea cerbului*, ce pare să descindă din mituri străvechi, motiv care a păstrat şi transmis imagini vii ale unei realităţi arhaice – aspecte ale vieţii gospodăreşti, importanţa vânatului, puterea tinerilor buni de însurat, mândria vânătorului. Unele imagini includ momente ceremoniale, ajunse până la noi în forma lor desăvârşită. Din cele patru tipuri ale colindei *Vânarea cerbului*, (conform catalogării motivelor de către cercetătorul Nicolae Băieşu), o circulaţie intensă în zona studiată o are tipul IV [Poezia obiceiurilor, 1975, p. 367] circumscrisă în tipologia Monicăi Brătulescu la numărul 58 [Brătulescu M., 1981, p. 207]. Este subiectul cel mai amplu expus în zona cercetată, şi având de cele mai multe ori o ţinută poetică impecabilă. Glorificarea eroului este legată direct de căsătoria acestuia, precum şi de conceperea noii case de locuit. Cerbul este răpus de vânător şi acesta blestemă în agonie săgeata, ochii, urechile, care nu l-au prevenit asupra pericolului. În cele mai multe variante cerbul este legat de către voinic cu un brâu, adus în sat şi admirat de toţi cei care-l întâlnesc.

La fel de dens în zona cercetată este şi subiectul *Ciuta prooroacă*. Colinda despre Ciuta năzdrăvană care prezice măcelul gigantic cu implicaţii rituale, menţionează P. Caraman, este restrânsă ca arie, atestată numai în Muntenia răsăriteană şi în Moldova sudică [P Caraman, 1983, p. XIV]. Din cele trei tipuri ale acestei colinde, (conform catalogării motivelor de către cercetătorul N. Băieşu) [Poezia obiceiurilor, 1975, p. 368] în zona cercetată a fost atestat tipul II în localităţile Plavni, Dolinscoe şi Limanscoe (mai puţin frecventă în satele din raionul Cahul). Colinda prezintă o etapă a subiectului primar şi îmbină elemente de colindă şi de baladă, îmbinare care se credea că a avut loc în Ardeal [D. Caracostea, 1969, p. 126]. Menţionăm, de asemenea, frecvenţa masivă în zonă a motivului *Ciutalina, ciuta fără splină*, în care voinicul pretinde că ar fi vânat o ciutalină, iar un prunc îl pârăşte că n-a fost la vânătoare, ci a fost la peţit: „Nu mi-l credeţi, boieri mari! / N-a gonit de-o ciută lină, / D-a gonit de-o ibovnică” [AP, M. Cocieru, Orlovca].

O mărturie a relaţiilor existente în trecut între diferite clase sociale este colinda *Viţa de vie şi darurile.* Subiectul acestei colinde aminteşte un obicei străvechi, potrivit căruia cei avuţi făceau daruri domnului pentru a-l cinsti, iar acesta la rându-i dăruia diferite lucruri celor ce nu le aveau [Pop, Ruxăndoiu, 1978, p. 159]. La romani darurile care se făceau la calendele lui ianuarie erau reciproce. „Şi domnii te-or dăruiară / Cu rochiţă picăţică, / Doamnele te-or dăruiară / Cu cearşafuri de mătase” [Mocanu M., 1999, p. 97]. Aceeaşi colindă oferă imaginea izvorului a trei râuri – de apă, de vin şi de mir care îşi află drum metaforic în butucul viţei de vie: „La butuc de-o viţă-n vie / Curge-un vin cam roşior. / La mijloc de-o viţă-n vie / Curge-un vin cam gălbior. / La vârfuşor de-o viţă-n vie / Curge-o apă limpejoară” [Mocanu M., 1999, p. 97]. Butucul de vie, simbol al tinereţii şi vieţii veşnice în tradiţia arhaică, apare sporadic în textele de colinde.

Din categoria a IV-a, *Flăcăul şi fata – iubiţi şi peţitori* (colindele aparţin în cea mai mare parte stratului de bază al genului, prezentând momente similare cu poezia obiceiurilor nupţiale), menţionăm tipul *Voinic chipeş călare.* Calul, în colindele de flăcău, reprezintă simbolul vitejiei. Imaginea tânărului june călare pe cal ne duce în atmosfera basmului sau a eposului versificat şi este ţesută cu multă iscusinţă şi în

BDD-V2495 © 2007 Editura Alfa
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:10:08 UTC)

colindele din aceste localităţi de la gurile Dunării. În unul din aceste texte apare figura sugestivă a calului *negriu* sau *gălbior*: „Sare-n vânt, sare-n pământ, / Sare-n poartă la Ileana. / – Ieşi, Ileano, pân la poartă, / De mă trece, mă petrece./ – Eu te-aş trece, te-aş petrece, / Da mi-i capu plin cu flori / Şi gâtu cu gălbiori. / Mânuţi – cu brăţăruşi, / Degeţele – cu inele" [MRL, ms. 12, Slobozia Mare, p. 843].

Înaintea cârdului de porumbei zboară-un porumb gălbior, care este, de fapt, voinicul vânător, o imagine frecventă în colindele româneşti. Colinda vorbeşte despre piatra seacă – lovită de raza soarelui, „în patru-şi crapă", lăsând râuri de apă, în care mari boieri caii-şi adapă şi întreabă: „A cui izvoraş cu apă?/ A lui vânător Vasile. / El să fie sănătos / Ca un trandahir frumos" [Mocanu M., 1999, p. 76].

Un alt tip de colindă cu subiect vânătoresc frecvent în zona cercetată este *Întrecerea între cal şi şoim.* Calul îl întrece pe şoim şi este slăvit indirect flăcăul pentru că are un cal atât de bun: „Stăpâne, jupâne, / Nu sluţi pi Şoimu, / Da suie pă mine / Cu Şoimu pă spete, / Hai în sat la feti, / Bine ne-a şedea / Şi ţia şi mia, / Şi la mari boieri" [AF, ms. 176, Novoseliscoe, p. 12]. Orice tânăr care urma să intre în rândul bărbaţilor sau să devină oştean trebuia să fie un bun călăreţ. Cercetătorii Mihai Pop şi Pavel Ruxăndoiu constată: „Colindele au cunoscut o mare înflorire în epoca de comunitate culturală, când cultura de curte nu se deosebea esenţial de cea ţărănească; în aceste condiţii repertoriul colindelor s-a dezvoltat pe două căi: rurală, cu folosirea fabulaţiei tradiţionale de basm şi legendă, şi de curte, cu fabulaţia apropiată de idealul cavaleresc; conservate în repertoriul rural, printr-o mutaţie de valori, elementele de curte sunt tratate pe acelaşi plan cu elementele fabuloase tradiţionale. Pe această linie colindele au conservat frânturi de cântece epice de curte, de mult dispărute, cu acele care fac aluzie la luptele dintre turci şi franci [M. Pop, P. Ruxăndoiu, 1978, p. 165].

În altă colindă calul este întristat că stăpânul vrea să-l vândă. „C-am să mi te vând / Pă kili di grâu!" [M. Mocanu, 1999, p. 81]. Calul îi aminteşte stăpânului de serviciile ce i le-a făcut cândva în luptă cu turcii, cu francii: „Stăpâne, stăpâne, ce rău ţi-am făcut? / Tu când te-ai bătut / Cu turcii, cu francii, / Turcii i-ai bătut, / Francii i-ai înfrânt, / Marea ai trecut / Şi m-am poticnit / De-un peşte de aur, / Jos te-ai aplecat, / Poala ţi-ai udat, / Peşte ai luat" [AF, ms. 175, Orlovca, p. 10]. Calul vrea să-l înduplece pe stăpân să nu-l mai vândă, semn că e foarte ataşat de el.

Motivul recunoaşterii între fraţi sau *Voinicii dezvăluiţi fraţi* a fost atestat doar în satul Cervonâi Iar. „În grajd de piatră-a alergat, / Pe murgu l-a înşeuat, / L-a-nşeuat, l-a înfrâuat, / Pe dânsul a-ncălecat, / La cel munte a plecat. / Faţă-n faţă s-a-ntâlnit, / Murgii lor a-ngenunchiat, / Săbiile-au încrucişat / Frăţiori că s-au aflat" [AF, ms. 176, Chitai, p. 82]. În altă variantă din aceeaşi localitate după ce verişorul îi reproşează că posedă şi el aceleaşi bogăţii: „El pe murg a-ncălecat / Şi de pe zid a zburat / Regele sfinţilor s-a speriat / Şi cheile a scăpat, / Caii lor au îngenuncheat / Şi verii s-au împăcat [AF, ms. 176, Cervonâi Iar, p. 85]. Această colindă poate fi atribuită şi categoriei *colindelor familiale*.

Mai puţin frecvent în zona în cauză este motivul *Voinicul ostenit,* în care un voinicel rătăcise, de pe cal descălecase, „Şeaua căpătâi şi-o puse / Cu priponul de mătase, / Cu ţăruş de sârmă-ntoarsă / Voinicel că-mi adormise" [AF, ms. 179, Limanscoe, p. 41]. Îl căutară părinţii, îl căutară fraţii, surorile şi numai ibovnica „De voinic că mi-au d-aflat. / Să-l trezească nu se-ndură, / Să-l deştepte nu se-ncrede. / Cal

BDD-V2495 © 2007 Editura Alfa
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:10:08 UTC)

din nări când strănutară, / Voinicel că deşteptară, / Drept în braţe mi-o luară, / Ca pe-un znop de siminoc, / Da-le-ar Dumnezeu noroc" [AF, ms. 179, Limanscoe, p. 41].

Slab reprezentate în zona respectivă sunt şi tipurile *Trei jocuri* şi *Voinicul neînsurat şi calul priponit*. Tipul *Calul şi iubita voinicului* cunoaşte în spaţiul cercetat de noi mai multe ramificări.

Din repertoriul acestei zone nu lipseşte imaginea *fetei în leagăn de mătase*, imagine arhaică, des întâlnită în colindele populare. Leagănul în care fata frumoasă chindoseşte, brodează, se fericeşte sau plânge este purtat în coarnele unui animal, pe care fata îl tot îndeamnă să meargă mai lin: „Lin, mai lin cu-notătura, / Că ni-o zminti cusătura, / De-oi zminti, zmintită-a fi / Cât oi fi şi-oi mai trăi. / Boule, cu pelceaua ta, / Învelis-ar curţi cu ea. / Boule, cu cărneaua ta / Face-s-a nunta cu ea, / Boule, cu unghiile tale/ Fac-ar dalbe păhărele, / S-ar cinsti boieri cu ele" [MRL, ms. 8, Câşliţa-Prut, p. 360]. Dintre ocupaţiile gospodăreşti caracteristice în colindele de fată sunt cusutul şi brodatul unor lucruri fine.

Imaginea fetei tinere care aşteaptă un logodnic voinic o regăsim şi în colinda *Cetatea fetei*. Fata zideşte o cetate atât de puternică încât nici turcii, nici francii să n-o poată cuceri. Dar un tânăr, în dorinţa lui nestăvilită de a o cuceri, se întrece pe sine. Cum ajunse la cetate „Calu-mi strânse, / În poartă-mi scrise, / Poarta din verigi o rupse". Fata, văzând vitejia flăcăului, îl roagă să înceteze asediul cetăţii: „Nu strica zidul cetăţii, / Du-te-acasă şi te tunde, / Şi te-mbracă-n chip domneşte, / Şi vin de mă priveghează, / Mă priveghei şi mă ia / Şi fii domn cetăţii mele" [AF, ms. 178, Limanscoe, p. 60]. Astfel fata predă cetatea. Cetatea din colindă este simbolul iubirii fetei, care trebuie cucerită. Această colindă are similitudini evidente cu oraţiile de nuntă.

Apare fragmentar şi motivul *Cununii* în această zonă. „Printre ei [meri], printre-amândoi / Mi se plimbă doamna lor. / Mi se plimbă şi mi-şi cântă: / Merii, merişorii mei, / Aplecaţi voi vârfurele, / Să v-adun eu floricele, / Să-mpletesc cununi din ele. / Eu-s d-o fată logodită, / Astăzi-mâine nunta-mi vine" [AF, ms. 179, Plavni, p. 96].

Colinda *Convoiul cu prizonieri şi alegerea miresei* este mai puţin răspândită în sudul Basarabiei. Subiectul ne aminteşte de cântecele epice sudice şi răsăritene în care e vorba de voinicul ce eliberează trei convoiuri de robi sau trei sate înrobite. Ea reflectă evenimente istorice reale din sec. XIV-XV, anume luptele cu turcii şi francii. Materialul istoric este supus aici funcţiei ritualice, însemnând, de fapt, o alegorie la căsătorie [Folclor din Bugeac, p. 53].

Colinda *Tocmeala zestrei* este răspândită în majoritatea satelor din sudul Basarabiei. Un tânăr boier de rang o peţeşte pe o fată frumoasă, care-l săgeată la inimă. La horă în sat portari mari că o vedeau, lângă dânsa se prindeau, astfel ea începu să mai lase din zestre: „Lasă plugul cu boi negri, / Lasă mia de mioare, / Lasă cinzeci de berbeci"[M. Mocanu, 1999, p. 95].

Într-o colindă, cu o rază de frecvenţă mai restrânsă, este vorba despre *un flăcău cu trei iubite.* Toate-l aşteaptă cu nerăbdare şi cu diferite daruri. „Dalba destoreanca" îl aşteaptă cu oile: „Că-s oile tăle / Prins-au a d-a fătară. / Şi-au fătat mai toate, / Trec de jumătate, / Trec de călători / Şi de sugători" [AF, ms. 179, Limanscoe, p. 42]. Alta-l cheamă la culesul strugurilor, a treia îl cheamă că-i timpul de secerat. Tânărului îi rămâne doar să aleagă.

Din ciclul de ***Colinde familiale*** în zona respectivă se întâlneşte motivul *Soţ şi soţie în pat mândru.*

BDD-V2495 © 2007 Editura Alfa
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:10:08 UTC)

Este o colindă frecventă doar în câteva sate din sudul Basarabiei. În curte, la umbra a doi meri înfloriți, dorm doi tineri însurăței (în alte variante – doi gospodari maturi peste frunțile cărora își lasă amprenta anii) „Ei dormeau, se odihneau, / Peste noapte se trezeau: / - Scoală, (Iancu), fii dormit, / Fii dormit, fii odihnit, / Căci ne-a nins, ne-a viscolit! /- Taci, nevastă, doi ochi negri, / Nici n-a nins, n-a viscolit, / Vânt de vară ne-a bătut, / Vânt de vară, primăvară" [AF, ms. 176, Orlovca, p. 40].

O expresie desăvârşită a fericirii găsim în colinda *Elogiul căsniciei,* des întâlnită în zonă, care debutează cu imaginea celor doi arbori îmbrățișați ca simbol al iubirii supreme. Revelatoare este şi realitatea etnografică din colindă, de unde putem desprinde şi unele detalii documentare prețioase despre portul strămoşesc. Descrierea nuanțată a îmbrăcămintei tinerilor căsătoriți ne duce în cu totul altă perioadă istorică. Tânăra se fericeşte că a avut parte „Di taicî, di maicî, / De-un cocon di treabî. / Di când s-au luat, / Bine s-a purtat / Cu rochi cu zale, / Lăsată pi şale, / Cu coftă cu bolduri, / Lăsată pi şolduri". Şi vestimentația tânărului e la fel de curioasă: „*cu zăbunu-i dalb*", „*cu cămăşi de in*", „*cu guler de fir*" [AF, ms. 176, Limanscoe, p. 57]. Colinda are două părți, în care tinerii căsătoriți se fericesc în formule paralele. Bărbatul este cel care conduce danțul, azvârlind toiagul pe care-l sprijină-n palme întocmai ca-n basme.

Relevantă e şi colinda *Visul gazdei.* În timpul ospățului bătrânul le spune invitaților săi că în noaptea trecută a avut un vis frumos: „Seara ce-a-nseratu, / Noaptea ce-a noptatu, / Puțin somn somnaiu, / Mândru vis visaiu: / Ici, din curtea meară, / Parcă se făceară / Meri mai mărunței, / Ghine-nfloriței / – Aia-s hini ai tăi, / Care-ai botezatu / Şi i-ai cununatu" [M. Mocanu, 1999, p. 93]. În unele variante lipseşte partea a doua de text unde oaspeții încearcă să tălmăcească visul bătrânului. Visul din colindă cuprinde de fapt o caracterizare a bătrânului, fiindu-i lăudate faptele bune.

Din aceeaşi categorie face parte şi colinda *Sfaturile părinteşti şi plugăria.* Un tată îşi îndrumă fiii spre plugărie: „Ferice, Doamne, de-ăst om bun, / De-ăst om bun, bunul (Marin) / El mi-şi are trei feți mari, / Trei mai mari / Şi trei mai mici, / Binişor ei mi-şi ascultă, / Cei mai mici de cei mai mari, / Cei mai mari – părinții lor (…) / - Ce stați, feți, de nu-njugați, / Să-mi arați la grâne verzi / Şi la oarze gălbioare?" [AF, ms. 178, Limanscoe, p. 61].

Un *colind de oştean*, întâlnit doar în câteva localități din zona cercetată este cel intitulat *Copil cerut ca şef al oastei.* Oştenii, rămaşi fără căpetenie, cer de la părinți acordul de a pune în fruntea oştirii pe copilul lor. Colinda mai este intitulată prin părțile locului şi *de şcolar.* „Coconaşu (Tudor) / Bun ar fi de-un domn. / Dă-lu, taică, dă-lu, / Dă-lu, maică, dă-lu. / Taică-su mi-l dă, / Maică-sa nu-l dă, / Căci e mititel / Şi nu poate domni" [AF, ms. 177, Plavni, p. 134].

Menționăm şi un subtip al acestei colinde în care copilului ales de oşteni stegar mare i se pregăteşte de către croitori şi zugravi un veşmânt deosebit. „Că şi-a croit de-un veşmânt / Şi de lung până-n pământ. / Croitorii mi-l croiesc, / Zugravii mi-l zugrăvesc. / Sus, mai sus de umerei / Scrişi îs doi luceferei. / Dar mai jos, la pieptul lui, / Scrisă-i steaua statului, / Dar mai jos de poale lungi / Scrisă-i marea cea tulbure, / Tot cu nouă vădurele, / La toate vadurile / Stau soldați cu puştile, / Cazacii cu sulițe / Şi-l aşteaptă tot pe (Fănel), / Să mi-l puie stegar mare, / Că ştie leafa de-a-mpărți / De la mic şi pân la mare, / De la mare pân la mic, / La orice oştean voinic" [AF, ms. 179, Limanscoe, p. 51]. Acesta este un subiect localizat la mare şi la Dunăre, susține cercetătoarea Monica Brătulescu. *Veşmântul împodobit cu aştri* se atribuie „rând pe rând lui Dumnezeu sau

BDD-V2495 © 2007 Editura Alfa
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:10:08 UTC)

Isus, când ciobanului sau coconului cerut ca şef al oastei" [M. Brătulescu, 1981, p. 59]. El apare atât în motivele de factură creştină cât şi în colindele laice.

Motivul poetic despre mama care-şi caută fiul plecat la oaste, numit *Maică în căutarea fiului*, o temă foarte veche în folclorul mai multor popoare, se întâlneşte şi în această zonă sub formă de baladă, precum şi sub formă de colindă. În cântecul ritualic episodul din baladă rămâne aproape neschimbat, acomodându-se doar la cântecul de ritual, cu unele ramificări de vers la portretizarea fiului şi cu urările de bine din final. „Peste juni a dat, / Pe juni i-a-ntrebat: / - Juni colindătoriu, / Voi de când umblaţiu, / Voi că n-aţi văzutu / Un drag fiu d-al meu? / Călişorul lui - / Vânt e pe pământ, / Puşcuşoara lui - / Tunet pe pământ, / Şeuşoara lui - / D-o falcă de zmeu" [AF, ms. 175, Orlovca, p. 14]. Colinda uneori poartă titlul *de vădană.*

Motivele *Cununa pentru fini* (doi junei se plimbă prin livadă cu mănunchi de floricele, din care vor să facă cununi pentru cei doi fini ai lor) şi *Darul naşului* (junele chipeş călare apare vijelios în ograda logodnicei sale, căreia îi spune cu mândrie că frumosul cal de sub el i-a fost juruit din partea naşilor încă la botez) conturează pregnant categoria colindelor familiale din această zonă.

Auzind cântecul nemaipomenit al fetei, împărăteasa e cuprinsă de gelozie, căci este un cântec împărătesc şi când împăratul se va întoarce de la vânătoare va îndrăgi fata şi o va urâ pe ea. Împărăteasa trimite fetei multe şi de toate ca aceasta să se oprească din cântat: „Şi-mpăratu-i la vânat, / Şi e calea trecătoari / P'ângâ casa dumitali / Şi-mi esti câ te-o auziră, / Te-a auzi şi te-a-ndrăgi" [AF, ms. 177, Limanscoe, p. 109].

La categoria colindelor *Despre curtea domnească* cel mai relevant este motivul *Sluga lui Vodă cuprinsă de dorul de casă*. Eroul se află departe, în slujbă la un domn şi este cuprins de dorul de casă. Intitulat prin părţile locului c*olind de străin* sau c*olind de soldat* subiectul este bine dezvoltat şi este ţesut în cea mai aleasă canava poetică. Cel ce slujeşte la Vodă este „Cu chivăra-n brâu, / Cu paharu plin, / Din greu strănutase, / Din păhar vărsase. / Dom Radu Vodă / Din gură-a vorbit: - Slugulița mea, / Dreaptă şi-nţeleaptă / Tu rău mi-ai gândit, / Rău la Dumnezeu / Şi la capul meu, / Ca să moară domnul, / Să rămâie doamna / Şi domnia toată / Să-ţi rămâie ţie!" Sluga îi mărturiseşte stăpânului cât de greu este dorul de părinţi, de fraţi şi de surori. Acesta îl roagă să mai rabde pân la sf. Vasile, când îl va răsplăti: „C-un cal şi-un caftan, / Galben buzdugan" [AF, ms. 179, Plavni, p. 105]. Este un tip răspândit în Dobrogea şi Ialomiţa – zone de puternică iradiaţie ardelenească [M. Brătulescu, 1981, p. 66]. În acest subiect găsim, poate în formele cele mai vechi, motivul dorului de părinţi, de fraţi, de surori, motiv atât de frecvent în cântecele lirice.

O subspecie de colindă mai rar întâlnită este cea *de bătrâni*. Eroul colindei, un bătrân fericit, dă un ospăţ la care îi invită pe alţi bătrâni, vecini şi prieteni de-ai lui. „Bun prânz a făcutu, / La prânz a chematu / Pe vecini şi satu, / Bătrâni şi bătrâni" [AF, ms. 179, Giurgiuleşti, p. 34]. Împărtăşania înseamnă a avea parte de ceva împreună cu alţii, înseamnă un bun comun. Dând de pomană omul simplu conştientizează că trecerea „dincolo" nu are loc oricum, că omul trebuie să lase în urma lui un model de viaţă preluat de comunitate. Se crede că celui ce pe astă lume împarte bucăţica lui de pâine cu cei din jur, îi este întoarsă pe „lumea cealaltă". Credem că această colindă este întâi de toate una moralizatoare.

Din ciclul de colinde *Edificatoare şi moralizatoare* este des întâlnită în zonă colinda *Disputa dintre sfinţi,* cu multe ramificări, pe alocuri se colindă cu texte

BDD-V2495 © 2007 Editura Alfa
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:10:08 UTC)

fragmentate. Sfinţii se ceartă pentru prioritate. Până la urmă Iisus este recunoscut a fi cel mai mare, Crăciun are prioritate ca fiind cel mai bătrân, iar Sf. Ion că L-a botezat pe Iisus.

În variante pline s-a conservat motivul *Omul bun în preajma sfinţilor*. Un creştin ajunge să se scalde la un loc cu sfinţii ca răsplată pentru faptele sale bune. Relevante sunt referirile personajului la drumurile şi relaţiile comerciale de odinioară, acestea având în multe cazuri valoare documentară.

Colinda despre *sfârşitul lumii*, cu funcţie moralizatoare, este destul de frecventă în zona cercetată, fiind numită în unele localităţi şi *colindă de văduv*. Alterarea relaţiilor de familie este semnul sosirii sfârşitului lumii. Răsturnarea raporturilor de autoritate, alterarea relaţiilor din familie pot declanşa schimbări catastrofale, care pot arunca în haosul primordial întreaga lume [N. Ştiucă, 1999, p.34].

În sudul Basarabiei au fost consemnate, dar în număr redus, teme şi motive *Biblice şi apocrife.*

Un motiv frecvent în toate zonele folclorice ale ţării este cel intitulat *Adam.* Pentru păcatul său originar el este judecat de către Dumnezeu şi izgonit din rai. Adam regretă fericirea pierdută. „Raiule, grădină dulce, / Nu mă-ndur a mă mai duce / De podoaba ta cei dulce: / De şuieru şerchilor, / De orcatul broaştelor, / De mirosul florilor / Şi cântul păsărilor. / Aleluia să vă fie / Şi nouă cu bucurie!” [AF, ms. 307, Manta, p. 37]. Se presupune că primele forme de adaptare ale colindei la creştinism au constat în introducerea unor formule finale şi a unor refrene. Unul din cele mai vechi refrene creştine inserate colindei este „aleluia”, „devenit prin deformare Lerui-ler” [M. Brătulescu, 1981, p. 61].

În sudul Basarabiei au mai fost înregistrate motive religioase ca: *Vestea naşterii, Maica Domnului*, *Ospitalitatea şi bunăvoinţa pomilor şi dobitoacelor*, precum şi motivul *Crăciun şi Crăciuneasa* în variante reduse, câteva variante ale colindei *Uciderea pruncilor*, în care Maica Domnului îngrijorată încearcă să-şi salveze pruncul*:* Mai atestăm în zonă şi motivele *Maica Domnului cu pruncul în braţe, Maica Domnului cu pruncul în braţe şi slujba în mânăstire, Slujba în mânăstire*.

Este mai puţin frecvent în zona cercetată motivul *Mânăstirea şi corabia,* înregistrată în unele localităţi cu titlul *de preot.* Acesta este arătat ocupându-se de treburi religioase: „La cea dalbă mănăstire / Sunt vo nouă pochi bătrâni / Şi vo nouă diaconi, / Şi vo nouă gramatici. / Gramaticul cel mai mare / Cam afară, sus pe scară, / El suna clopotniţa, / Să se-adune toată lumea, / S-adune la sfânta rugă, / Sfânta rugă biserica, / Să le ierte de păcate, / Din greşeali-a treia parte” [AF, ms. 179, Limanscoe, p. 40]. La bulgari aflăm colinde unde preotul este glorificat pentru înţelepciunea lui: trei sute de preoţi nu pot citi o carte bisericească, numai eroul de colind este în stare să o citească şi să o priceapă [Caraman, 1983, p. 106]. Preotului întotdeauna i se aduc laude, i se menţionează respectul de care se bucură acesta faţă de duhovnici şi faţă de credincioşi.

Colinda *Răstignirea lui Iisus* este prezentă în repertoriul colindătorilor de prin părţile locului în mai multe variante. Colinda readuce atmosfera dramatică a răstignirii lui Iisus şi tratează originea mirului sfânt, acesta fiind sudoarea care scaldă trupul Mântuitorului în timpul răstignirii: „Sudori mi-l luară, / Pe tară chicară / Şi unde chicară / Sfânt mir se făceară. / Creştinii veneară / Şi se miruiară” [M. Mocanu, 1999, p. 103].

BDD-V2495 © 2007 Editura Alfa
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:10:08 UTC)

Într- unul din subiectele înregistrate în zona respectivă, creştinii îl întreabă pe Dumnezeu care este *Originea mirului, a vinului şi a grâului.* Dumnezeu le explică originea grâului, a vinului şi a mirului. Originea mirului sfânt este relevantă şi pentru *Colindul Mare,* colindă de referinţă în repertoriul colindătorilor din localităţile cercetate, unde încifrăm multe semnificaţii creştine, fiecare secţiune de colind aducând noi informaţii. Mirul apare în ritualul purificator al botezului. Hristos, spălându-se în apele Iordanului, sfinţi apa în care urmau să se boteze şi ceilalţi sfinţi: „Iar de rând cu Dumnezeu / Scaldă-s-ar Ion, sfânt Ion, / Iar de rând cu Dumnezeu / Scaldă-s-ar toţi sfinţii lor" [M. Mocanu1, 1999, p. 104].

Izvorul celor trei râuri – de apă, de vin şi de mir – este lumina închipuită prin cele nouă lumânări aprinse. În chiar formula iniţială a colindei sunt prezente „lumânări aprinse", imagine des întâlnită în colindele noastre, care semnifică biruinţa luminii asupra întunericului. Această colindă, considerată munteneasc㸠însoţită de melodii specifice zonei de câmpie dunăreană (reprezentată în zonă prin câteva variante), de colorit arhaic, bogat ornamentate, poartă pecetea valorii artistice.

Repertoriul de colinde din sudul Basarabiei vădeşte o mare diversitate literar-muzicală, o bogată paletă lingvistică ce rezidă atât în numeroase arhaisme, cuvinte ieşite din uz, forme inversate ale verbelor, cât şi în silabele *ră* sau *re* de la sfârşitul cuvintelor pentru a completa şi potrivi mai bine versurile. În aceeaşi poziţie se află şi vocala *u* care se mai menţine în repertoriul colindătorilor din aceste localităţi şi care readuce o atmosferă de străvechi.

Mulţimea de forme arhaice, construcţii sonore neobişnuite, inversări ciudate de cuvinte lasă nedumirit cititorul neavizat. Oamenii de prin părţile locului sunt obişnuiţi cu textele, cu atmosfera colindelor şi nu întotdeauna caută o descifrare a cuvintelor neînţelese. Deşi au un limbaj arhaic, distanţat de limba vorbită, posesorii repertoriului de colinde din această zonă rămân încântaţi de sonoritatea, de tonalitatea şi de atmosfera colindelor. Tonurile afective sunt intensificate în bună parte de mulţimea diminutivelor *înveluţă, lucrăţică, învăţătică,* precum şi de inversări sintactice de cuvinte sau fraze, înregistrate chiar în formulele de început, „Scoală-mi-te" sau „Scaldă-s-ar". Uneori depistăm şi unele îmbinări de cuvinte absurde, pe care informatorii nu le pot explica.

Putem vorbi şi despre anumite rigori ale tradiţiei în zona cercetată, din moment ce atestăm un reperotiu atât de bogat cu variante bine conservate. Deseori textele şi melodiile colindelor erau urmărite cu deosebită atenţie de către gazde. Când colindătorii greşeau textul sau schimonoseau melodia nu li se dădeau daruri şi nu li se plăteau bani. Se mai întâmpla chiar să-i şi alunge din casă [M. Mocanu, 1999, p.41].

Finalurile colindelor sunt de cele mai multe ori formule stereotipe care trec cu multă uşurinţă de la un colind la altul şi se reduc la doar câteva versuri gen „Fir-ar sănătos / Ca un ruj frumos". Urarea din final uneori rezumă cele expuse în conţinut întregind astfel cuprinsul colindei. Cele mai frecvente formule de urare în colindele din sudul Basarabiei sunt: „Fi-ar sănătos / În gazda lui Hristos" şi „El să-mi fie sănătos / Ca un trandafir frumos"sau „Fi-ne-ar sănătoşi ca doi ruji frumoşi". Un alt final frecvent în zona în cauză este „C-aşa-i legea din bătrâni, / Din bătrâni, din oameni buni", care vine să justifice puterea tradiţiei în zona respectivă. Uneori formulele finale de urare se recită, prioritatea în acest sens revenind urărilor: „Să vă fie de bine!", „La anul şi la mulţi ani!" şi „Voie bună şi-o colindă!".

BDD-V2495 © 2007 Editura Alfa
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:10:08 UTC)

Refrenul este cântat după fiecare vers sau după două versuri, pe alocuri chiar precedă versul, începându-se colinda cu refrenul. Ovidiu Bârlea susținea că acest fapt ne duce la stadiul inițial, când colinda a constat probabil numai din cântarea exclamației, rămasă mai apoi ca refren al textului creat ulterior [Ov. Bârlea, *Poetica folclorică*, 1979, p. 281.] Refrenul colindei a reuşit să păstreze caracterul ei solemn. Cel mai răspândit refren prin părțile locului, dar şi în toate provinciile țării este „Ler" prezent într-o mulțime de forme, îmbinat cu alte cuvinte, de cele mai multe ori cu vocativul arhaic Doamnele, Doamne, Domnului sub felurite forme. Refrenele sunt altoite diferit pe diferite texte şi cunosc o mare varietate. Dintre refrenele cele mai vehiculate în sudul Basarabiei menționăm: Leroi Doamnele; Lerui, Doamne, ler; Oi, lerunda leroi Doamne; Lerui, ler; Liorui, lio; Oi, lerom da lerui lio, Doamne ş.a.

Semnalăm şi diferite contaminări cu alte colinde, precum şi formule, fraze sau mici fragmente care trec cu uşurință de la o colindă la alta.

Epitetele în colinde apar la fel de insistent ca şi comparațiile. Metafora populară, însă, apare mai rar, în contrast cu semnificația metaforică a colindelor. Este evidentă metafora din colinda pentru gospodarii care au prins a încărunți „Scoală Ioane, Doi ochi negri / Fii dormit, / Fii odihnit, / Căci ne-a nins, ne-a viscolit…Flori de măr s-au scuturat/ Peste noi, Peste-amândoi…" Se poate că la origine imaginea citată să nu fi fost metaforă, presupunându-se că cei care colindau, asemenea celor cu sorcova, scuturau flori peste cei colindați în timpul nopții. În acest caz avem un exemplu al unei practici dispărute care dăinuie în textul descriptiv prin interpretarea nouă metaforică, dedusă de cei ce au moştenit numai textul [Ov. Bârlea, *Poetica***,** 1979, p. 93].

Colindele din zonă poartă titulaturi ce se referă la etapele ceremonialului, la locul execuției colindei (de fereastră, de casă). Uneori se referă la categoriile de destinatari (de copil, de popă), se referă de asemenea la sex (de fată, de flăcău), precum şi la vârstă (de tineri, de batrâni, de copil). Titulaturile arată raporturi de rudenie (de naşi), starea civilă a celui colindat (fată mare, logodnică, văduvă), felurile de îndeletniciri (de pescar, de preot, de soldat). Titulaturile de asemenea se mai pot referi la personajele din colind (Cerbul, Ciuta, Şoimul), la o sintagmă semnificativă din text (Brundurele, Copăcei plesniți) sau la refren (Doamnele, Văleraşul).

Acelaşi motiv de colindă în localități diferite poate avea titulaturi diferite, ba chiar uneori în aceeaşi localitate o colindă poate fi cu diferite titulaturi. *Vămeşoaica* în satul Câşlița-Prut poartă titlul *Copăcei plesniți*. În satul Giurgiuleşti i se spune *Brundurele*, în Orlovca este colindă *de fată.* Sau tipul de colindă *Sluga lui Vodă cuprinsă de dorul de casă* în satul Limanscoe poartă titlul de *colindă de străin*, iar în satul vecin Plavni – *colindă de soldat*. În aceeaşi localitate aceeaşi colindă poate fi cu titulaturi diferite *de fată, de flăcău* sau *de tineri logodiți*.

Amprenta arhaică a colindei trebuie păstrată în timp pentru a reconstitui substraturi muzicale străvechi, imagini ale vieții de odinioară a străbunilor noştri cu înălțimile lumii lor dumnezeieşti, viziunea feerică de viață pură şi plină de armonie, de bucurie şi de magie.

BDD-V2495 © 2007 Editura Alfa
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:10:08 UTC)

Bibliografie

Arnăut T., *Vestigii ale sec. VII-II î. Hr. în spaţiul de la răsărit de Carpaţi*, Chişinău. 2003.
Babel Antony, *La Bessarabie; Etude historique, etnographique et economique,* Paris, 1926.
Bârlea Ov., *Folclorul românesc*, vol. 1, Bucureşti, 1981.
Bârlea Ov., *Poetica folclorică,* Bucureşti, 1979.
Brătulescu M., *Colinda românească*, Bucureşti, 1981.
Caracostea D., *Poezia tradiţională românească*, vol.I, Bucureşti, 1969.
Caraman P., *Colindatul la români, slavi şi la alte popoare*, Bucureşti, 1983.
Cireş L., *Colinde din Moldova. / Caietele Arhivei de Folclor*, vol. I, Iaşi, 1984.
Chirtoagă I., *Din istoria Moldovei de sud-est*, Chişinău, 1999.
Eremia A., *Cahulul în timp şi spaţiu, Meleaguri străbune*, Chişinău, 2007.
Folclor din Bugeac, Chişinău, 1982.
Jurnal de agricultură, Iaşi, 1857.
Mocanu M., *Giurgiuleşti. Monografie etnofolclorică*, Chişinău, 1999.
Plăcintă V., *Slobozia Mare prin fereastra istoriei*, Galaţi, 1996.
Poezia obiceiurilor calendarice. / Alcătuirea, articolul întroductiv şi comentariile de N.Băieşu, Chişinău, 1975.
Pop M., Ruxăndoiu P., *Folclor literar românesc*, Bucureşti, 1978.
Ştiucă N., *Colinde despre sfârşitul lumii*, în „Datini", nr. 2(31) – Bucureşti, 1999.
Ştefănucă P. V., *Folclor din judeţul Lăpuşna // Folclor şi tradiţii populare*, vol.I, Chişinău, 1991.
Tamazlâcaru A., *Aprindeţi luminile.* Colinde culese şi îngrijite de A. Tamazlâcaru, Chişinău, 2002.
Tamazlâcaru A., *Cântece populare pascale despre patimile lui Hristos*, Chişinău, 1996.
Zagorodnaia E.M., Zelenciuc V.S., *Populaţia RSS Moldoveneşti*, Chişinău, 1983.
AF, 1967, ms. 175, p. 5; Orlovca (Cartal)-Reni-Odesa; culeg. N. Băieşu.
AF, 1967, ms. 176, p. 80; Cervonâi Iar (Chitai)-Chilia-Odesa; culeg. E. Junghietu.
AF, 1968, ms. 177, p. 76; Limanscoe (Frecăţei)-Reni-Odesa; culeg. E. Junghietu.
AF, 1968, ms. 178, p. 64; Limanscoe (Frecăţei)-Reni-Odesa; culeg. G. Botezatu.
AF, 1968, ms. 179, p. 51; Limanscoe (Frecăţei)-Reni; culeg. N. Băieşu.
AF, 1979, ms. 307, p. 37; Manta-Cahul; culeg. A. Hâncu.
AF, 1979, ms. 310, p. 36; Brânza-Cahul; culeg. S. Moraru.
MRL, 1969, ms. 2, p. 43; Limanscoe (Frecăţei)-Reni-Odesa; culeg. A. Gane.
MRL, ms. 3, p. 115; Plavni (Barta)-Reni-Odesa; culeg. A. Gane.
MRL, 1969, ms. 8, p. 360; Câşliţa-Prut-Cahul; culeg. A. Gane.
MRL, 1969, ms. 10, p. 537; Câşliţa-Prut-Cahul; culeg. A. Gane.
MRL, 1969, ms. 12, p. 843; Slobozia Mare-Cahul; culeg. A Gane.

Abrevieri

AF – Arhiva de Folclor a Academiei de Ştiinţe a Moldovei;
AP – arhiva personală;
b/m – bandă magnetică;
culeg. – culegător;
inf. – informator;
MRL – Muzeul Republican de Literatură (astăzi Centrul Naţional de Studiere Literară şi Muzeografică „M. Kogălniceanu");
ms. – manuscris;
nr. – numărul;
p. – pagină;

BDD-V2495 © 2007 Editura Alfa
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:10:08 UTC)

The Carol from South Besserabia: Diversity and Peculiarities

Separation of the southern part of Besserabia from the other Besserabian area in what refers to the repertoire of Christmas carols, which is surprisingly rich and varied on this ethnic – cultural area, can be explained as by the contacts of the natives with the Transylvanian shepherds that came with flocks of sheep to set up winter camps at the Danube pools as well as by the phenomenon of trans-Danube refugees settling in this region during the different historical periods. On getting into the Danube region Christmas carols suffered structural, stylistic modifications, some of them were radically adapted.

Thus in the course of history the Romanian people from this territory lived together with Bulgarian, Ukrainian, Russian, Gagauzian people, etc., those who had come to the Romanian villages were assimilated culturally and linguistically by the native people, though some slight influence was inherent.

Institutul de Filologie, Academia de Ştiinţe a Moldovei, Chişinău
Republica Moldova

BDD-V2495 © 2007 Editura Alfa
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:10:08 UTC)